

Predikan 17 feb 2019 septuagesima *Nåd och tjänst*

Evangeliet enligt Lukas kapitel 17, vers 7 - 10

Om ni har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger ni då till honom när han kommer hem från ägorna: Gå genast och slå dig ner vid bordet. Nej, ni säger: Gör i ordning maten åt mig, fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker; sedan kan du själv äta och dricka. Inte får tjänaren något tack för att han gör vad han är ålagd. På samma sätt med er: när ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra.”

Hade vi varit i Svenska Kyrkan idag så hade prästen i det här läget sagt *Så lyder det heliga evangeliet* och ni hade med liturgisk lojalitet svarat *Lovad vare du Kristus*. Men visst hade det fastnat lite i halsen? Det är väl inte en av de mest heliga evangelieberättelserna, eller?

Istället för *Så lyder det heliga evangeliet*... kanske vi ska följa Jesu uppmaning i texten och säga de avslutande orden. Ni minns där Jesus sa *När ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra*. Vi provar. Jag börjar: *Jesus sa, När ni har gjort allt som åligger er ska ni säga*. Och gemensamt svarar vi: *Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad...* Nej, det känns inte bra, inte alls kul och inte rätt.

Det kan antingen bero på att vi inte har gjort allt som åligger oss och därför inte ska säga orden men troligen beror det på att vi inte håller med.

Det är inte så mycket i den är texten som är bra eller kul eller rätt, som jag ser det.

Uppenbarligen tyckte in Matteus, Markus och Johannes det heller, för berättelsen finns inte med i något av dessa tre evangelier. Annars är det

ju oftast så att Matteus och Lukas är väldigt lika och att de båda, Matteus och Lukas, har stora likheter med Markus. Johannes kör liksom ett eget spår. Varför Lukas har valt att ha med denna text och varför de som väljer texter till våra söndagar har valt denna text tvistar nog inte en de lärde om... det är bara dumt.

Jag skulle kanske, kanske, kunna svänga till en tolkning av denna text som kanske, kanske, skulle handla om Nåd och Tjänst men Nej... det vore inte rättvist, vare sig mot mig själv eller er.

Ibland är det bara att ta på sig Luthers gamla hatt och lyfta på den och gå vidare. Det var ju så han sa *När jag kommer till ett ställe i den heliga skriften som jag inte förstår, då lyfter jag på hatten och går vidare...*

Vi lämnar dagens evangelieberättelse och tar oss tillbaka till den gammaltestamentliga läsningen. Minns ni den? Från Jona bok. Den om att Jona blev arg för att Gud ändrade sig och inte vill förgöra människorna i staden Nineve. Borde han inte ha blivit glad för det? Den text vi lyssnade till blir lite obegriplig om vi inte läser verserna före, det är ganska ofta så. Det finns alltid skäl att kolla upp vad som står före och efter, sammanhang kan vara avgörande.

Utgångspunkten var denna: Jona fick uppdraget av Gud att predika i Nineve, om att staden skulle förstöras och det står: *Jona började gå genom staden. Han gick en dag, och han förkunnade: Om fyrtio dagar skall Nineve förstöras.* Folket trodde på vad Gud hade sagt. De utlyste en fasta, och alla, stora som små, klädde sig i säcktyg. När Nineves kung fick höra vad som skett steg han upp från sin tron, tog av sin mantel, svepte sig i säcktyg och satte sig i gruset. Och i Nineve kungjordes ett påbud från kungen och hans råd: *”Inga människor och inga djur, varken får eller kor, får äta och dricka, gå i bet eller vattnas. Både människor och djur skall bära säcktyg och ropa högt till Gud. Var och en skall upphöra med sin ondska och sina övergrepp. Kanske kommer Gud att ångra sig och stilla sin vrede, så att vi inte går under.*

Och därefter kommer texten vi lyssnade till, *Jona 3:10- 4:11*, den om att Jona blir sur för att han fick gå genom staden och hota och så ändrade Gud sig.

Något som Jona menade att han ju redan visste att Gud kunde göra, för Gud var ju *en nådig och barmhärtig Gud, sen till vrede och rik på kärlek, beredd att ångra det onda du hotat med.*

Det är en beskrivning av Gud som jag, så när som på de avslutande orden, helt kan skriva under på.
Men jag har svårt att se Gud hota med det onda.

I nya testamentet händer det att Gud genom Jesus Kristus ångrar sig, eller snarare ändrar sig. Som den där gången då en Kananeiska kvinna, en kvinna av annan härkomst, vill ha hjälp med sin sjuka dotter och Jesus först säger, och håller sig fast vid, att han bara har kommit för judarna och sedan ändrar sig. Och det är just där, och på några ställen till i evangelierna, som Guds bilden vidgas och blir mer och mer synlig och tydlig, så som den egentligen är och egentligen alltid har varit. Bibelns berättelser om Gud börjar i ett ”allt i alla”, allt och alla är skapade av Gud. Och det slutar i detsamma, en dag ska Gud bli allt i alla. Däremellan är Guds bilden begränsad för att i varje tid vara begriplig utifrån rådande förhållanden och uppfattningar om tid och rum. Men i och med Jesus Kristus, hans liv, hans lidande, död och uppståndelse, blir Guds bilden hel, för alla, för alltid.

Och i några berättelser, före passionsdramat och påskens budskap om liv igen, så skymtar den hela Guds bilden.

Så med evangeliet, inte berättelsen vi läste tidigare, utan evangeliet som helhet och med dess djupaste essens, kan vi lämna en Gud som hotar med ondska därhän. Det är en beskrivning av Gud som inte stämmer med helheten, heligheten.

Jona visste i sitt innersta vem och hur Gud var, så långt det gick att veta det i den tiden. Han var lojal och blev helt enkelt besviken. Kanske inte först och främst på Gud utan på sig själv att han inte handlade utifrån hur han hade uppfattat att Gud var. Men å andra sidan så gick han ut bland folket som en sann profet och påtalade att deras levnadsmönster, deras sätt att vara inte var hållbart, det var inte så det var tänkt och genom detta agerande så vaknade folket, ända från Kungen och längst ut bland medborgarna och insikten drabbade dem; Nej, så här kan vi inte leva.

En insikt som gärna får drabba vår tid och oss nu och då.

Det är en insikt som på något vis summerar dagens tema *Nåd och tjänst*. Insikten att vara älskad och önskad av Gud och samtidigt vara en som kan vara med och göra livet bättre.

Det är en stor poäng att insikten, att uppdraget, först och främst beskrivs utifrån Nåd.

Utan att vi har gjort något eller förväntas göra något älskar Gud oss och vill oss väl, en totalt förbehållslös kärlek, nästan provocerande.

Nåden kan uppfattas provocerande, så var det för Jona och så är det ofta för de människor som tycker sig vara lite bättre, stå Gud lite närmre. När Gud visar sin nåd för alla så blir det för mycket för somliga som tror sig vara för mer men det blir direkt livsavgörande för andra. Nåden är och ska få vara provocerande.

Så insikten att vara älskad och önskad av Gud och samtidigt vara en människa som kan vara med och göra livet bättre börjar med denna saligt provocerande allestädes närvarande Nåd och övergår sedan i Tjänst.

Och på samma sätt som Nåden kan vara provocerande så kan uttrycken för tjänst vara det. Vi är ofta snara att tycka att det vi själva har uppfattat som det viktigaste att göra något åt, ska vara det som alla andra ska tycka är det viktigaste att göra något åt. Men så är det inte och så fungerar det inte. Ett samhälle kräver att många olika funktioner fungerar samtidigt och oberoende av varandra. Tyvärr finns en kolossal orättvisa när det kommer till lönesättningar, status och förmåner för olika typer av arbete. Arbete med barn och gamla, med de mest utsatta, värderas inte lika högt som företagande, ledarskap, styrelseuppdrag osv. Men samhället skulle aldrig fungera om inte flera, varandra olika, funktioner var igång samtidigt.

På samma sätt är det i en församling som vår. Våra olikheter och våra olika uppdrag bidrar till en helhet som i sig är bilden av vilka vi är, en bild som återspeglar Gud.

Gud skapade människan till sin avbild, så ju fler vi är och ju mer olika vi är varandra, när det kommer till livserfarenheter, yrken osv. desto större och vidare blir bilden av Gud. Gud är alltid större och våra olikheter och vår mångfald bidrar till att synliggöra och tydliggöra denna större Gud så att Gud blir tillgänglig för fler och fler.

Simpel skapelsegrundad matematik.

Självklart handlar det också om att vi med alla våra olikheter har en övergripande likhet i det att vi vill förhålla våra liv till Gud, förklarad och berättad i Jesus Kristus och levande med oss nu, och nu, och nu.

I evangelieberättelsen som jag ratade finns ett synsätt på att en människa är mer värd än en annan människa. Det är säkert så att det var vedertaget på den tiden. Men vi vet annat och annat är att alla, alla, är lika mycket värda. Om jag så här i slutet av predikan skulle försöka koppla tankarna och trådarna tillbaka till Lukas berättelse så fick jag lite hjälp härom kvällen när jag läste ett par kapitel i en kriminalroman jag läser just nu. *Kallbrand* av Cilla och Rolf Börjlind, den femte delen i serien om Tom Stilton, Olivia Rönning, Mette Olsäter och de andra.

Springfloden hette den första delen som också har gått som serie på SVT.

Hursomhelst, i torsdagskväll hamnade jag i ett samtal mellan den ytterst slitna, nästan uppgivna, Tom Stilton och en kanske än mer tilltufsad äldre kvinna nånstans på andra sidan jordklotet. När deras samtal, som kom att bli existentiellt, närmade sig de riktigt svåra erfarenheterna och orättvisorna så levererar kvinnan en insikt; *Livet handlar om att försonas med sin ofullkomlighet*.

Kanske, kanske, är det detta som evangelieberättelsen vill säga när den talar om människans oduglighet. Kanske, kanske, handlar det inte om oduglighet i meningen utan värde utan om en ofullkomlighet som vi alla bär på och som kan plåga oss och hämma oss.

Och då säger dagens evangelium att *Livet handlar om att försonas med sin ofullkomlighet*.

Och om denna generösa tolkning av texten vi läste, och lyfte på hatten för och gick förbi, är överdriven och en framtvingad efterkonstruktion så får det vara så, och så är det nog.

Men dagens evangelium om Nåd och Tjänst, dagens evangelium om insikten att vara älskad och önskad av Gud och samtidigt vara en som kan vara med och göra livet bättre, rymmer också att vi, du och jag, får luta oss mot utsagan att *Livet handlar om att försonas med sin ofullkomlighet*.

Och med det i ryggen och insikten att vara älskad och önskad av Gud och samtidigt vara en som kan vara med och göra livet så får vi leva våra liv så gott vi kan. Amen.

-Vi sjunger psalm 696 *Du har ett liv som är dig givet*